

Nijolė Bražienė

Šiaulių universitetas, Edukologijos fakultetas

Mokslas – tai patirtimi, stebėjimu, tyrimais visuomenės sukaupta žinių sistema apie gamtos, mąstymo, žmonijos raidos dėsningumus, savitumus, pavienius reiškinius. Svarbiausi mokslinės veiklos rezultatai – *fundamentalieji* ir *taikomieji* mokslinio tyrimo darbai. Pirmieji skirti kuriai nors *teorijai* pagilinti ir / ar išplėtoti. Šiuo atveju žinios yra ir pirminiai tyrimo duomenys, ir galutinis pažinimo rezultatas. Antroju atveju pagrindinis tyrimo tikslas – nustatyti konkrečias, kartais net individualias fundamentinių tyrimų rezultatų taikymo formas ir sąlygas. Mokslo kūriniais priskiriama intelektualinė žmogaus produkcija, atspindinti ne tik jo gebėjimą mąstyti, protą, bet ir įgūdžius aiškiai, dalykiškai, logiškai, glaustai apibendrinti teorines refleksijas arba eksperimento rezultatus, pristatyti bendrųjų / tikslinių tyrimų išvadas ir rekomendacijas.

Įvairių mokslo sričių problemas gvildenančiuose kūriniuose – žinyuose, mokslo populiarinimo ar praktinio pobūdžio literatūroje – retai kada nagrinėjama absoliučiai nauja problema, moksliniam pasauliui nežinomas dalykas. Vadinasi, mokslinės publikacijos autorius, skelbdamas savo atliktų tyrimų ar teorinių svarstymų rezultatus, įsitraukia į mokslinių diskusijų kontekstą. Viešo kurio nors dalyko aptarimo, ginčo atveju neišvengiamai tenka prieštarauti / pritarti kitai nuomonei arba ją papildyti, tikslinti. Be to, siekiant įtikinti skaitytoją savo požiūrio svarumu, neretai tenka remtis autoritetais, t. y. ieškoti jų užnugario ir t. t. Taigi, vienu ar kitu atveju akademinės publikacijos autorius turi pademonstruoti savo santykį su svetimu tekstu (rašytinėmis / sakytinėmis idėjomis), neišvengiamai remtis kitų mokslininkų kūriniais / tekstais. Viena tokių rėmimosi formų yra citavimas.

Citatos samprata. *Citata* – tiksli veikalo ar kalbos ištrauka kito autoriaus tekste (Vaitkevičiūtė, 2002, 192). *Citata* – tiksli vieno teksto ištrauka kitame tekste (*Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, 2000, 99). *Citata* – rašytinio veikalo ar kalbos ištrauka, pavartota kitam samprotavimui ar įrodymui patvirtinti (*Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*, 1977). Trys tos pačios sąvokos (citata) apibrėžimai turi tik vieną bendrumą, būtent, veikalo, kalbos, teksto ištrauka. Palyginus pirmąsias dvi apibrėžtis, akivaizdu, kad antroji yra platesnė, nes apima ir savicitavimą. Trečioji definicija siejama su argumentavimu, kuris suprantamas kaip struktūrinis samprotaujamojo kalbos tipo, būdingo moksliniam kalbos stiliui, elementas. Kelių sąvokos *citata* apibrėžimų analizė atskleidžia, kad tai nėra toks paprastas dalykas.

Citata – palyginti trumpa iš kito kūrinio pateikiama ištrauka, skirta įrodyti arba padaryti suprantamus paties autoriaus teiginius, arba padaryti nuorodą į kito autoriaus požiūrį ar mintis originalo formuluo-tėje (Vileita, 2000, 10). Iš A. Vileitos pateikto apibrėžimo išryškėja esminiai citatos požymiai: santykinė apimtis (trumpa ištrauka), šaltinis (svetimas ar savas kūrinys), paskirtis (argumentuoti, aiškinti, parodyti informacinę aplinką, kurioje vyko tyrimas, ir / ar teorijas, faktus, kuriais remiantis buvo gauti tyrimo rezultatai).

Esminiai reikalavimai citavimui. Berno konvencijoje (1995) citavimui keliami trys reikalavimai:

1. *Kūrinys, kuris cituojamas, turi būti laisvai prieinamas visuomenei*, t. y. cituoti negalima be autoriaus sutikimo iš leidinių, esančių neviešuose fonduose; tarnybiniam naudojimui parengtų dokumentų / leidinių; iš kūrinių, kurie perduoti kuriam nors asmeniui susipažinti ir / ar recenzuoti; iš periodinėms leidykloms pasiūstų, bet dar nepublikuotų leidinių ir pan.
2. Citavimas turi būti derinamas su gerais papročiais. Tiesa, Lietuvoje sąvoka *geri papročiai* nevartojama, ją „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo“ 21 str. pakeičia teiginys „kūrinio atgaminimas turi būti sąžiningas“.
3. Citavimo mastą turi pateisinti *citavimo tikslas*, t. y. citatų skaičius ir apimtis neturi viršyti citavimo tikslo poreikių.

Remiantis Berno konvencijos reikalavimais citavimui, galima pabrėžti, kad Lietuvoje daugiausiai dėmesio skiriama *gerų papročių (sąžiningumo)* problemai. Apibendrintai tai įvardijama kaip citavimo etika.

Citavimo etika. „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme“ (2003) įtvirtinta nuostata: *cituoiant turi būti nurodomas citatos šaltinis ir autoriaus vardas, jeigu jis yra nurodytas kūrinyje, iš kurio citata paimta*. Skliausteliuose rašomas autorius ir metai, pavyzdžiui, (Bražienė, 2000), jei publikacija referuojama. Tai nuoroda į literatūros sąrašą. Jei kito autoriaus mintis cituojama, analizuojama, interpretuojama, jei teksto fragmentas parafrazuojamas, tai nurodomas ir puslapis, pavyzdžiui, (Bražienė, 2000, 23). Tai tiesiog būtina kiekvienam moksliniam darbui, reikalaujančiam tikslumo, aiškumo, objektyvumo.

A. Vileita „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentare“ (2000, 80) rašo: „Įstatymas reikalauja, kad cituojant reikalinga nurodyti autorių ir šaltinį, iš kurio paimta citata. Nebus teisės pažeidimo, kai cituojama plačiai žinomo autoriaus kūrinio, kuris buvo atgamintas daugelyje šaltinių, ištrauka, nenurodant šaltinio, iš kurio paimta (pvz., cituojant Maironio ar Kudirkos plačiai žinomus kūrinius).“

Trečiasis Berno konvencijos reikalavimas susijęs su dviem svarbiais dalykais: citavimo mastu ir citavimo tikslu.

Citatu skaičius (citavimo mastas). Kai citatos vartojamos kaip iliustracijos, vadovautis „auksine taisykle“, būtent, viename puslapyje ne daugiau kaip viena citata, kuri ne ilgesnė kaip 6–7 eilutės. Kai tekstų analizei citatos reikalingos kaip patvirtinimas, tada jų puslapyje gali būti tiek, kiek autoriaus minčiai ar jo vartojamos meninės išraiškos priemonėms parodyti reikia. Menkavertis mokslinis darbas, jei 50–75 proc. puslapio užima citatos, o likusią dalį jas siejantys žodžiai, sakiniai. Toks tekstas nelaukomas savarankišku darbu (Rienecker, Jørgensen, 2003, 147–148). Pasitaiko teksto „gabalų“, kur ir siejamųjų žodžių nėra, tik svetimų minčių, kartais net tolygių bendrosioms žinioms, mozaika, pvz.:

Taisyklinga laikysena – tai įprastinė padėtis, kai žmogus, neįtempdamas raumenų, geba tiesiai laikyti liemenį ir galvą (Cameron, Monroe, 2007). Ji pirmiausia priklauso nuo stuburo būklės ir formos, kurias sąlygoja įvairių kūno dalių svoris ir raumenų jėga ir kuri formuojasi kūdikiai pradėdant kelti galvą, sėdėti, stovėti (Medicinos enciklopedija, 1991; Mockevičienė, Vaitkevičius, Židonienė, 2003). Laikysena tiesiogiai susijusi su mūsų sveikata – iš pakitusios laikysenos galima spręsti apie fizinę asmens sveikatą ir nusiskundimus (Archinavičius, Kesminas, Milčarel, 2004). Ji turi svarbią reikšmę ne tik išorinei žmogaus sveikatai, bet ir vidaus organų veiklai (Mockevičienė, Vaitkevičius, Židonienė, 2003) ir t. t.

Nė vienas iš pateiktos pastraipos sakinių neišsiskiria minties naujumu (vadovėlinės frazės, seniai suvokta ir niekuo nestebinanti patirtis, t. y. bendrosios žinios), neaiški ir citavimo priežastis (nebent nenoras sukonstruoti sklendaus, taisyklingo sakinio iš turimo aktyviojo žodyno fondo). Negebėjimas individualiu stiliumi perteikti bendrųjų žinių nežadina jokių aliuzijų apie mokslo žinių kūrimą, jų naudingumą.

Cituoti netinka bendrųjų žinių, t. y. visiems žinomų tiesų¹. Citatos iš vadovėlių nepriimtinos moksliniam darbui. Visai kita situacija kuriama, jei kiekviena pagrečiui vardijama skirtingų autorių mintis pristato naują informaciją, pvz.:

Švedijoje apie 39 proc. vidurinėse mokyklose besimokančių vaikų patiria patyčias, 28 proc. teigė, kad patys tyčiojasi iš kitų vaikų ir 13 proc. prisipažino esantys ir patyčių aukos, ir jų iniciatoriai (Frisen, Jonsson, Persson, 2007). Belgijoje patyčias patiria 23 proc. pradinių klasių moksleivių (Stekens, Oost, 1999; <...>). Tuo tarpu Graikijoje dažną kitų tyčiojimąsi patiria tik apie 14,7 proc. vaikų, o maždaug 6,3 proc. patys tyčiojasi iš kitų (Pateraki, Houndoumadi, 2001).

Citatos apimtis. Berno konvencijos 1948 m. redakcijoje viena iš tinkamo citavimo sąlygų buvo cituojamo teksto trumpinimas. Tačiau trumpumas yra santykinė sąvoka, nes citatos ilgio vertinimas priklauso nuo citatos santykio su tekstu, kuriame ji pateikiama. Tokio reikalavimo buvo atsisakyta. Citatos ilgio teisėtumo vertinimas susietas su gerais papročiais ir citavimo tikslu.

A. Vileita „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentare“ (2000, 79) nurodo: „<...> negalima kaip citatą atgaminti visą kūrinį ar žymią jo dalį, išskyrus mažų meninių formų kūrinius (aforizmai, miniatiūros ir pan.).“

Citavimo tikslai iš esmės įkomponuoti į teisinę citatos sampratą „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo“ antro straipsnio 6 punkte: *paties autoriaus teiginiams įrodyti, padaryti paties autoriaus teiginius suprantamais, teikti nuorodą į kito autoriaus požiūrį ar mintis.* Ši teisinė citavimo nuoroda praktinėje veikloje dažnai konkretinama / plėtojama: 1) pavyzdys, iliustracija pasakytam teiginiui; 2) autoritetingo asmens ar kitos srities specialisto teiginiu paremiama / patvirtinama savo mintis; 3) citata pradedama diskusija kuria nors tema; 4) parodoma, kad temą / problemą galima gvildinti nauju aspektu ir t. t. Taigi, citavimas turi būti motyvuotas, nes citata – reikalinga, prasminga, tikslinga mokslinio darbo atrama (Poldsaar, Türk, 1999, 28).

Kur kas platesnė citavimo tikslų samprata pateikta M. Stonkienės, Z. O. Atkočiūnienės, R. Matkevičienės monografijoje „Autorių teisės mokslo komunikacijoje“ (2009, 96): citavimas – viena iš svarbiausių komunikavimo sąlygų, užtikrinančių mokslo idėjų perimamumą, tęstinumą; citavimas – savita mokslinio bendradarbiavimo forma, nes išryškėja konkrečią praktikos ar teorinę mokslo problemą nagrinėjanti mokslininkų grupė; citavimas – naujausios mokslo informacijos, naujausių mokslo žinių prieinamumo sąlyga. D. J. De Solla Price žodžiais tariant, citatos susieja mokslo publikacijas į savitą tinklą, kuriame kiekviena citata leidžia įvertinti mokslo darbo reikšmingumą ir vienu autorių darbų santykį su kitais darbais (1965, 510). Be to, citatos ne tik leidžia įvertinti mokslo darbo poveikį problemos analizei, bet ir paties autoriaus įtakingumą jo atstovaujamos

¹ Plačiau apie bendrųjų ir autorinės nuosavybės žinių sampratą žr. Bražienė, 2009 a, 73.

mokslo srities / krypties raidai. Citata įteisinta kaip mokslinio kūrinio vertinimo kriterijus, kurio svarba neabejojama. Vertinimo sumetimais „skaičiuojami citavimo indeksai ir pateikiami įvairiose „Thomson Scientific“ kompanijos (ankstesnis pavadinimas – Mokslinės informacijos institutas, angl. *Institute for Scientific Informatikon* – ISI) duomenų bazėse <...>; bibliometrijos, informetrijos, mokslometrijos, žinia-tinkliometrijos ir kt. citavimo analize besiremiančių tyrimų rezultatai naudojami tiek mokslo kokybei valstybėse vertinti, lygiagretinti ar mokslo sričių brandai apibrėžti, tiek mokslo institucijų ar atskirų mokslininkų mokslinei veiklai vertinti, mokslinių žurnalų svorio (ar reikšmingumo) koeficientui <...> nustatyti“ (Stonkienė, Atkočiūnienė, Matkevičienė, 2009, 66).

Citavimas. „Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo“ 2 str. 5 d. citatą apibūdina kaip trumpą kūrinio ištrauką originalo kalba. A. Vileita minėto įstatymo komentaruose (2000, 79) nurodo, kad frazė „originalo formuluotėje“ nereiškia, kad negalima cituoti ištraukos / fragmento, išversto į kitą kalbą, arba kad autorius neturi teisės pats išversti kito autoriaus kūrinio ištraukos ir pateikti savo kūrinyje.

Būtina atkreipti dėmesį į kitą A. Vileitos komentarą: „Jei citata paimta iš versto iš kitos kalbos kūrinio, tai reikia nurodyti kūrinio autorių, vertimo autorių ir šaltinį, iš kurio paimta citata. Mat vertimo autorius įgyja gretutinių teisių statusą.“

Tiksliai išversti citatą iš užsienio kalbos ne visada lengva. Trukdo žodžių daugiareikšmiškumas, naujadarai, sintaksinės konstrukcijos, kultūriniai niuansai. Cituojant siekiama kuo didesnio tikslumo. Jei citata labai svarbi, vertimas pateikiamas tekste, o originalas – išnašoje.

Citavimo technika. Trumpos (kelių žodžių, nesudaranti visos eilutės) citatos paženklinamos kabutėmis arba kitu šriftu (kabučių nereikia). Ilgos citatos skiriamos taip: po autoriaus žodžių rašomas dvitaškis, o citata pradama toje pačioje eilutėje didžiąja raide, išskiriant ją kabutėmis arba kitu šriftu. Itin ilgos (6–7 eilučių) citatos pradamos naujoje eilutėje, paliekant po tuščią eilutę viršuje ir apačioje. Eiliuoto kūrinio citatos rašomos iš naujos eilutės be kabučių, be laisvų eilučių. Cituoti privaloma visiškai tiksliai, net jei tekste akivaizdi klaida. Pralaidimai citatoje žymimi skliaustais ir daugtaškiais: [...], (...) arba <...>.

Reikia pasakyti, kad grynųjų citatų pradedančiųjų mokslininkų straipsniuose negausu, nors mokslo kūrinių citavimui mokslo komunikacijoje turėtų tekti išskirtinis vaidmuo. Žurnale dominuoja mokslo kalbos priklausinys – bibliografinės nuorodos. Palyginti retokai kūriniai minimi tiesiogiai, pvz.: „Lietu-

vių tautosakos apybraižoje“ (1993, 308–366) išskiriamos pasakos apie gyvulius, žvėris, augalus <...>“. Kur kas dažnesni netiesioginiai paminėjimai, t. y. nuorodos į kūrinio ar kūrinių autorių, į pateikiamas idėjas, analizuojamas problemas, atliktus tyrimus ir pan.

Tačiau šiuo atveju esama nemaža pavojų būti apkaltintam dėl plagijavimo (Bražienė, 2009 b), pvz.:

Patyčios, kaip ir kiti prievartos pasireiškimo būdai, yra visuomenės žemo emocinio raštingumo pasekmė, o kartu ir jaunimo socializacijos nesėkmių priežastis. Šiandien tai labai paplitęs reiškinys ir reiktų jį stabdyti. Patyčios mūsų visuomenėje tapo tokios įprastos, jog virto tarsi gyvenimo norma (Povilaitis, Valiukevičiūtė, 2006).

Iš pastraipos neišku, kurie sakiniai tikrai priklauso minėtiems autoriams. Logiška, kad tai turėtų būti tik paskutinis sakinys, o jei iš šaltinio nurašyti visi trys sakiniai, tai jau gali būti siejama su noru pasisavinti svetimas mintis. Išeičių tokiems nesusipratimams išvengti tikrai esama, pvz.:

Pasak K. Rigby (1999), labai dažnai tėvai ir mokytojai net nežino apie mokykloje egzistuojančią patyčių problemą, apie jos paplitimo mastą. Mokiniai, stebėdami, kaip tyčiojamosi iš kitų vaikų, bijodami patys tapti patyčių objektais arba paprasčiausiai nežinodami, kaip aukai padėti, nesiima jokių priemonių, galinčių sustabdyti patyčias. Pasak autoriaus, atsižvelgiant į šią situaciją, būtina mokyklose diegti efektyvias patyčių mažinimo programas, įgyvendinti griežtą patyčių netoleravimo politiką.

Citatų sąsajos su tekstu.

- Citata, atliekanti sąvokos aiškinimo, pavyzdžio, iliustracijos, naujo požiūrio į nagrinėjamą problemą pateikimo funkcijas, turi būti vienaip ar kitaip susieta su tekstu, pvz.:

„Pasakos žodžiais <...> lengviau prabilti į vaikų protus ir širdis: pasakose nepamokslaujama, jų pasaulis artimas vaikų svajonėms, žaidimams. Pavojai jose įveikiami, blogieji veikėjai nubaudžiami, gerieji sulaukia atpildo. Pasakų moralas patenkina vaikų lūkesčius, sustiprina jų tikėjimą tiesa ir gėriu“ (Petrauskienė, 1999, p. 12). Bendrais bruožais nusakius pasakų reikšmę asmenybei formuoti, tenka pripažinti, kad ši ugdymo priemonė lyg ir nebevertinama ar net ignoruojama. <...> Taigi, pasakų teikiamos galimybės doriniam vaikų ugdymui ir menkas tų galimybių panaudojimas sukelia prieštarumą, o jo sprendimas brėžia praktinį tyrimo aktualumą.

Šiuo atveju citata pasitelkiama problemai iškelti ir straipsnyje nagrinėjamos temos aktualumui išryškinti.

Citatos gali tapti trinarės samprotavimo kompozicijos struktūrine dalimi, pvz.:

Klasės auklėtojas, bendraudamas ir bendradarbiaudamas su probleminių šeimų vaikais, privalo pasirūpinti jų popamokiniu užimtumu (Tezė). V. Rajeckas (2004, p. 346) akcentuoja, kad „negalima nepažymėti tokios aplinkybės, jog dabartiniu metu, kada per 20 proc. mokinių iš probleminių šeimų <...>, kad taip sparčiai mokyklose plinta įvairūs kvaišajai, didėja paauglių nusikalstamumas, klasės auklėtojo veiklai būtinas išskirtinis dėmesys. Juk nuo veiklos labai priklauso mokinių užimtumas popamokiniu metu“. Pasak D. Bukeikaitės ir V. Pruskaus (2006, p. 354), „nuo vaiko užimtumo priklauso jo vertybių formavimasis, požiūris į išsilavinimą, karjeros galimybes, sugebėjimas bendrauti, mokėjimas save išreikšti. Vaikai, kurie turi labai daug laisvo laiko, leidžiamo be jokio tikslo ir prasmės, žymiai dažniau pasiduoda neigiamai draugų įtakai ir įsijungia į devintinę veiklą“ (Du argumentai). Taigi, vienas svarbiausių klasės auklėtojo uždavinių yra organizuoti tikslingą pozityvią užklasinę veiklą mokiniams iš probleminių šeimų (Išvada).

- Į mokslinį darbą įtrauktos citatos negalima palikti „be dėmesio“, būtent, jei, citatą pašalinus, jos, kaip teksto fragmento, nepasigendama nei turinio, nei teksto rišlumo aspektais, ji nereikalinga, pvz.:

Kitas kultūros paveldo sąvokos aiškinimas (Dictionary of Travel, 2003): „Monumentai ir pastatų grupės ar išsiskiriančios pasauline verte skulptūros, menas ar mokslas, vietovės, kurios turi išskirtinę pasaulinę istorinę. Estetinę, etnologinę ar antropologinę vertę“

- Interpretacija / komentaras nereikalingas, jei citata rašančiajam tampa autoritetingo asmens „užnugariu“, pvz.:

Visi tėvai mano, kad vaikų agresija ir autoagresija darželyje ir mokykloje gali atsirasti dėl nepatenkinto meilės poreikio. Pasitvirtina Ross Cambell žodžiai, kad „vaikas instinktyviai jaučia, kad jam reikia meilės. <...> Jei vaikas nesijaučia mylimas, sulėtėja jo asmenybės raiška, o rezultatas – besitęsiantis pyktis. Šis pyktis trukdo vaiko raidai“ (2000, p. 8–9).

- Inkorporuojant citatą ar nuorodą į naujai kuriamą tekstą, kartais labai neatsakingai parenkami ryšio žodžiai, pvz.:
  - *Pedagogai nežino, kokiais būdais galėtų paveikti ugdytinių atsakingumą (Bell, 2000). Su tuo sutinka Rokeach (1979), kuris teigia...*
  - *Ugdymas keičia vaiko požiūrį ne tik į mokslą, bet ir į dorovines vertybes. Tam požiūriui neprieštarauja V. Žemaitis (1983, 1991, 1993).*
  - *Šiame kontekste atsiskleidžia mokymo ir dorovės ryšys (Aramavičiūtė, 2005, 1999).*

Tokią idėją paantrina C. Rogers (1961), kuris...

- *E. Martišauskienė (2004) teigia, kad transcendentinės vertybės sudaro visą vertybių ugdymo turinį. B. Bitinas (2004), V. Aramavičiūtė (1998, 2005) šį teiginį papildė <...>. Jie vieningai sutaria, jog...*

Komentarai. Pateiktos ištraukos rodo straipsnių autorių pastangas kurti mokslo publikacijų / autorių tinklą, atskleidžiant, O. Voverienės (2000, 136) žodžiais tariant, mokslo srities fonde sukauptų žinių ryšį, parodant tų ryšių būtinumą kaip mokslo egzistavimo sąlygą, šiuolaikinės mokslo raidos, mokslinio darbo etikos bei juridinę mokslo normas.

Pavyzdžiuose išryškintos frazės atskleidžia neišlaikytą oficialių ryšių atstumą, sukurtą familiarumo atmosferą. Vietoje mokslo publikacijų tinklo įvaizdžio sukurta čia ir dabar vykstančio pokalbio / diskusijos aplinka, kurią stebi straipsnio autorius (-iai) ir komentuoja.

Visai nekreipiama dėmesio į publikacijų leidimo metus. Dėl to atsiranda alogizmų: pirmiau (1979) pareiškiamas pritarimas, o po 21 metų formuluojama problema (plg. pirmą citatą); lietuviškas mokslininkės idėją „palaiko“ žymus užsienio mokslininkas ir t. t.

Mokslo komunikacijoje perėjimas prie netiesioginių nuorodų sudaro specifinius mokslo kalbos elementus. Straipsnių autorių vartojamos klišės: *N nuomone, tvirtinimu, žodžiais tariant* ir pan.; *N teigia, nurodo, pabrėžia, akcentuoja, mano, atkreipia dėmesį* ir pan.; *N išaiškino, ištyrė, nustatė, atmetė* ir pan.

Atskiro komentaro reikėtų prielinksninėms konstrukcijoms *anot N, pasak N*.

Pirmoji konstrukcija (*anot N*) vartojama informacijos šaltiniui nusakyti, nurodyti, kieno yra sakinio mintis ar žodžiai. Prielinksnio *anot* ir kilmininko konstrukcija visada yra įterptinė. Ši konstrukcija vartojama paprastai tada, *kai ir pats autorius pritaria kieno nors minčiai*.

Antroji konstrukcija (*pasak N*), kaip ir pirmoji, žymi informacijos šaltinį, yra įterptinė. Ji vartojama paprastai tada, *kai autorius pats nėra kalbamų dalykų patyręs*.

Anot M. Stonkienės, Z. O. Atkočiūnienės, R. Matkevičienės (2009, 24–25), mokslinės publikacijos kokybė gali būti nusakyta vertinant ją tiek pagal formalius (publikacijos struktūra, mokslinių tyrimų metodų tinkamumas ir kt.) mokslinių publikacijų kriterijus, tiek pagal mokslo rezultatų turinį (originalumą, pagrįstumą) bei jo pateikimą skaitytojams (etikos reikalavimų laikymasis, mokslinio kalbos stiliaus ir kalbos kultūros normų atitikimas). Šiuo aspektu svarbi citavimo ir bibliografinių nuorodų vartojimo kultūra, nes specialiu mokslo kalbos elementu pabrėžiamas suminis mokslo pobūdis.

Literatūra

1. Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrybos apsaugos, 1995, *Valstybės žinios*, nr. 40-988.
2. Bražienė N., 2009 a, Akademinio / mokslinio teksto kūrimo būdai, taisyklės, etika. *Mokslas ir edukaciniai procesai*, Nr. 3 (9). P. 63–78.
3. Bražienė N., 2009 b, Autorystės pasisavinimo variantai, teisiniai ir moraliniai aspektai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, Nr. 4 (25). P. 216–221.
4. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, 2000. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
5. De Solla Price D. J., 1965, Networks of Scientific Papers. *Science*, Nr. 149. Prieiga internete: <<http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/>>.
6. *Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas*, 2003, *Valstybės žinios*, nr. 28-1125.
7. *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*, 1977. Vilnius: Mokslas.
8. Poldsaar R., Türk Ü., 1999, *Writing research papers and graduation theses in the humanities and social sciences*. Tartu.
9. Rienecker L., Jørgensen P. S., 2003, *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Vilnius: Aidai.
10. Stonkienė M., Atkočiūnienė Z. O., Matkevičienė R., 2009, *Autorių teisės mokslo komunikacijoje: Monografija*. Vilniaus universiteto leidykla.
11. Vaitkevičiūtė V., 2002, *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas.
12. Vileita A., 2000, *Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentaras*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
13. Voverienė O., 2000, Knygotyriinių ir informacijos mokslo leidinių citavimo analizė (1949–1998). *Knygotyra*, Nr. 36.